

Digital vård

Kartläggande översikt gällande upplevelser och erfarenheter hos personer med intellektuell funktionsnedsättning och personer med fysisk funktionsnedsättning

2023:01

Citera gärna HTA Region Stockholm, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

Referera till rapporten enligt: HTA Region Stockholm. Digital vård: Kartläggande översikt gällande upplevelser och erfarenheter hos personer med intellektuell funktionsnedsättning och personer med fysisk funktionsnedsättning. Stockholm: HTA Region Stockholm; 2023. Rapport; 2023:01.

- HTA Region Stockholm
- www.HTA.regionstockholm.se
- Rapport 2023:01
- Diarienummer 2023-2093

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Syfte	4
Metod.....	4
Frågeställning och urvalskriterier	4
Sökstrategi	5
Resultat.....	6
HTA-rapporter och riktlinjer	6
Systematiska översikter	6
Förutsättningar att besvara frågeställningen.....	9
Medverkande.....	9
Från HTA Stockholm.....	9
Från StoCHE.....	9
Referenser.....	10
Appendix 1	12
Sökdokumentation / Search strategy	12

Sammanfattning

I denna rapport har HTA Region Stockholm kartlagt om det finns publicerade systematiska översikter som belyser frågan: Vilka upplevelser och erfarenheter har personer med autism, intellektuell funktionsnedsättning och fysisk funktionsnedsättning av videobesök i hälso-sjukvården?

- Sökningen identifierade inga systematiska översikter som sammanställt kvalitativ forskning för de specifika populationerna publicerade efter 2013.
- Flera översikter har sammanställt kvalitativ forskning för närliggande populationer (till exempel personer med depression och ångest) eller med bredare frågeställningar (till exempel acceptans av videokonsultationer inom mental hälsa; eller hinder och möjligheter med digitala besök i hemmet). Inga relevanta primärstudier identifierades i översikterna.
- Sammantaget tyder detta på att antalet relevanta primärstudier kan vara mycket litet. Det har dock publicerats enstaka relevanta primärstudier under de senaste åren och om man vill vara säker på vilka primärstudier som finns behöver man söka systematiskt efter dessa.

Syfte

Syftet med denna rapport är att kartlägga förutsättningarna för att besvara frågan om vilka upplevelser och erfarenheter personer med autism, intellektuell funktionsnedsättning och fysisk funktionsnedsättning har av videobesök. Frågan kommer från Stockholm centrum för hälsoekonomi (StoCHE) och är relaterad till deras förstudie om användning av digital vård hos personer med funktionsnedsättning, som genomförs på uppdrag av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) (1). Målet har varit att identifiera eventuella redan publicerade systematiska översikter som belyser frågan, och om sådana inte finns, bedöma förutsättningarna för att få ett svar på frågan genom att genomföra en egen systematisk översikt av publicerade vetenskapliga primärstudier.

Metod

Denna rapport innefattar en kartläggande översikt ("scoping review") genomförd av HTA Region Stockholm.

Syftet med en kartläggande översikt är att ge en överblick över den forskning som finns publicerad inom ett ämnesområde, till exempel för att avgöra om det är lämpligt att göra en egen systematisk översikt på en viss fråga. Det finns olika metoder för att genomföra en kartläggande översikt. I detta fall har en informationsspecialist genomfört sökning och en första gallring av sökträffarna. Därefter har de potentiellt relevanta artiklarna gallrats av ytterligare en person som därefter kategoriserat och sammanfattat dessa. Vi har valt att utöver de systematiska översikter som varit relevanta utifrån våra specifika urvalskriterier, även lista de översikter som gjorts för närliggande populationer, givet att fokus har varit upplevelser och erfarenheter av digital vård.

Frågeställning och urvalskriterier

Övergripande frågeställning

Vilka upplevelser och erfarenheter har personer med autism, intellektuell funktionsnedsättning och fysisk funktionsnedsättning av videobesök i hälso-sjukvården?

Urvalskriterier

Sammanhang (eng. setting)

Primärvården.

Perspektiv (eng. perspective)

Patienter med

- intellektuell funktionsnedsättning

- autismspektrumtillstånd med hög svårighetsgrad (som skulle ge tillgång till LSS-stödinsatser)
- fysisk funktionsnedsättning eller rörelsenedsättning (som skulle ge tillgång till LSS-stödinsatser).

Intervention (eng. intervention)

Videobesök eller telefonbesök.

Jämförelse (eng. comparison)

Ej avgränsat

Utvärdering (eng. evaluation)

Upplevelser och erfarenheter.

Studiedesign

Systematiska översikter av kvalitativa studier

Språk

Engelska, svenska.

Sökstrategi

För att besvara frågan har vi gjort två sökningar i forskningsdatabaser (för fullständig sökstrategi se Appendix 1).

I första sökningen har vi sökt i databasen PubMed den 29 maj 2023 efter systematiska översikter, som publicerats de senaste 10 åren och som i titel eller abstrakt skrivit 2 saker:

1. Någon av nämnda populationerna eller relaterade uttryck
2. Videobesök, telefonbesök eller relaterade uttryck

I andra sökningen har vi sökt i databasen PubMed den 31 maj 2023 efter systematiska översikter som i titel eller abstrakt måste skrivit 2 saker:

1. Videobesök, telefonbesök eller relaterade uttryck
2. Något uttryck relaterat till möjligheter eller barriärer

Vi har även sökt efter publicerade HTA-rapporter och riktlinjer på relevanta websidor (dessa är listade i Appendix 1).

Resultat

HTA-rapporter och riktlinjer

Resultatet av sökningen efter HTA-rapporter visar att de rapporter som gjorts inom området fokuserat på kvantitativa utvärderingar av effekter och genomförbarhet (2-5).

Organisationen NICE har dock publicerat en riktlinje (6) med fokus på barn och ungdomar med funktionsnedsättning och svåra komplexa behov som innehåller rekommendationer vad gäller integrerad leverans av tjänster inom vård, socialtjänst och utbildning. I rapporten nämns videobesök som alternativ men inget är redovisat om erfarenheter och upplevelser. Rapporten innehåller inget underlag som fokuserat på kvalitativ forskning.

Systematiska översikter

Resultatet av sökningen visar att ingen översikt har publicerats sedan 2013 där de sammanställt kvalitativa studier som undersökt upplevelser och erfarenheter av digital vård specifikt hos personer med funktionsnedsättning.

Flera översikter har sammanställt kvalitativ forskning för närliggande populationer. Övergripande kan man tänka att många av de teman som tas upp inte enbart är relaterade till de diagnoser som undersökts utan snarare till individuella egenskaper och situationsbundna faktorer som till exempel typ av behov eller typ av besök. Bland annat har de teman som tas upp handlat om den terapeutiska relationen (7), hinder och besvär för att ta sig till platsen för tjänsterna (8), tekniska utmaningar (9), integritet (10).

En del av översikterna har undersökt bredare frågeställningar, så som till exempel hinder och möjligheter med digitala besök i hemmet. En bredare frågeställning innebär en möjlighet att relevanta primärstudier kan ha inkluderats, men inga sådana identifierades vid genomgång av översikternas referenslistor. Sammantaget tyder detta på att antalet relevanta äldre primärstudier kan vara mycket litet.

I arbetet med projektet har vi dock uppmärksammat två relevanta primärstudier som publicerats under 2022 (11, 12). En har undersökt upplevelser hos personer med intellektuell funktionsnedsättning av digital primärvård under COVID-19-pandemin (12). Den andra har undersökt upplevda problem med digital sjukvård hos personer med långvariga funktionsnedsättningar (mixad grupp där man till största delen intervjuat anhöriga) (11). Båda har fokuserat på perioden under COVID-19-pandemin. Precis som för översikterna handlar de teman som dessa tar upp mestadels om individuella egenskaper och situationsbundna faktorer. Exempel på detta är teman som patientens förmåga att använda sig av tjänsten och kvalitén på den vård som gavs (till exempel patientens förmåga att kommunicera och bygga en relation via det medium som användes, behovet av en fysisk undersökning samt integritetsaspekter

länkade till om patienten kan ta besöket i en privat miljö)(11, 12). Eftersom dessa primärstudier handlat om perioden under COVID-19-pandemin kan det betyda att flera studier kan ha genomförts under den tiden och kan komma att publiceras inom den närmaste tiden.

Kort beskrivning av översikterna

Upplevelser och erfarenheter av digital vård har undersökts för närliggande populationer i 5 översikter. För att illustrera de teman som översikterna resulterat i följer en kort beskrivning av varje översikt. Översikterna är inte kvalitetsgranskade. Om man vill använda sig av resultaten av någon av dessa översikter bör den därför först kvalitetsgranskas då missvisande resultat annars kan förekomma.

1. En översikt från 2022 (7) sammanfattar resultaten från både kvantitativa och kvalitativa studier (eng. mixed-methods synthesis) med fokus på både patienters och professionens perspektiv på implementeringen av digitala vård inom psykisk hälsa för personer på stödboenden (eng. community dwelling) med psykisk ohälsa eller psykiatriska tillstånd. Resultaten består av en tematisk syntes som innefattar både kvantitativ och kvalitativ forskningsresultat. Resultatets teman handlar om:
 - acceptans
 - vårdkvalitet
 - den terapeutiska relationen
 - tillgänglighet
 - patient-komfort och kompetens
 - leverantörens arbetsbelastning och välbefinnande
 - föreskrifter och ersättning
2. En översikt från 2022 (8) har gjort en metasyntes av kvalitativa studier med fokus på patienternas acceptans av videokonsultationer inom mental hälsa. Patienterna som ingick var diagnostiserade med ångestsyndrom, affektiva störningar, ätstörningar, personlighetsstörningar samt alkoholberoende. Resultaten är baserad på 11 studier och består av fem faktorer som beskriver när patienterna upplevde videokonsultationer som acceptabla:
 - när de upplevde hinder och besvär för att ta sig till platsen för tjänsterna
 - när de redan etablerat en förtroendefull relation med sin terapeut
 - när tekniska störningar var mindre och problem löstes snabbt
 - när de förväntade sig ett mindre personligt möte
 - när graden av patienternas problem var mindre komplexa.

3. En översikt från 2020 (13) har gjort en metasyntes av kvalitativa studier med fokus på åsikter och erfarenheter relaterad till accepterbarheten och användbarheten av digitala interventioner för personer med depression, ångest och somatoforma störningar. Resultaten består av en metasyntes som innefattar resultat från kvalitativa studier samt studier med mixad metod (både kvalitativa och kvantitativa resultat). Resultatets teman handlar om:
 - inledande motiveringar och förhållningssätt till digitala interventioner
 - individanpassning av behandlingen
 - värdet av att få personligt stöd
4. En översikt från 2022 (9) har gjort en metasyntes av kvalitativa studier med fokus på möjligheter och hinder med videobesök hos personer med kronisk smärta. Resultatets teman handlar om 2 möjligheter och 4 hinder:
 - Möjlighet: "i min egen takt, utrymme och plats"
 - Möjlighet: stärkt (eng. empowered) patient.
 - Hinder: opersonligt
 - Hinder: tekniska utmaningar
 - Hinder: irrelevant innehåll
 - Hinder: begränsad digital- och hälso-läskunnighet
5. En översikt från 2020 (10) har sammanfattat kvantitativa fynd men även gjort en metasyntes med fokus på möjligheter och hinder med videobesök för äldre personer med depression. Resultatets teman är baserat på 5 studier och handlar om:
 - Tekniska utmaningar, orosfaktorer, och reliabilitet
 - Integritet

Utöver dessa, har tre översikter sammanfattat forskning inom närliggande områden som skulle kunna ge intressanta perspektiv men som varken utfört metasyntester av kvalitativa studier eller fokuserat specifikt på personer med funktionsnedsättning.

1. En översikt från 2022 (14) sammanfattar resultaten från tidigare publicerade systematiska översikter med fokus på att skapa ett ramverk för implementering av digitala vårdbesök inom mental hälsa. I översikten presenterar de argument för vad som kan göra digitala interventioner gångbara för personer med mental ohälsa. Ingen metasyntes av kvalitativa studier är genomförd och översikten är inte fokuserad på personer med funktionsnedsättning.
2. En systematisk översikt från 2022 (15) sammanfattar resultatet från studier som undersökt utmaningar med telemedicin under covid-19-pandemin. Ingen

metasyntes av kvalitativa studier är genomförd och översikten är inte fokuserad på personer med funktionsnedsättning.

3. En systematisk översikt från 2020 (16) har gjort en sammanfattning av studier med fokus på möjligheter och hinder med digitala besök i patientens hem. Ingen metasyntes av kvalitativa studier är genomförd och översikten är inte specifikt fokuserad på personer med funktionsnedsättning.

Förutsättningar att besvara frågeställningen

Vill man besvara frågan på en mer övergripande generisk nivå finns möjlighet att granska publicerade översikter på bredare populationer och eventuellt hitta resultat därifrån som kan vara användbara. Det kan i dagsläget vara för tidigt att göra en ny systematisk översikt på primärstudier då det inte ser ut som att det finns så många studier på den specifika populationen än. Enstaka studier är dock publicerade nyligen och det är möjligt att fler är på väg givet att digital vård ökade under COVID-19-pandemin och forskning kan ha genomförts under den tiden.

Medverkande

Från HTA Stockholm

- Projektledare: Nathalie Peira
- Informationsspecialist: Eva Fjellgren
- Ansvarig chef: Monica Hulcrantz

Från StoCHE

- Projektledare för StoCHES förstudie om digital vård: Kinza Degerlund Maldini

Referenser

1. Degerlund Maldi K, Goude F, Högdahl E. Förstudie: Kartläggning av digital vård för personer med vissa funktionsnedsättningar. Stockholm centrum för hälsoekonomi. Centrum för hälsoekonomi, informatik och sjukvårdsforskning, Region Stockholm; 2023. Report No.: 2023:4.
2. (CADTH) CAfDaTiH. Telehealth Services for the Treatment of Psychiatric Issues: Clinical Effectiveness, Safety And Guidelines [Internet] 2015 [cited 2023 Sep 20]. Available from: <https://www.cadth.ca/sites/default/files/pdf/htis/jan-2015/RC0624%20Telehealth%20and%20Mental%20Health%20Final.pdf>.
3. (SBU) Sbfmosu. Videomöte istället för fysiskt besök i primärvården [Internet] Stockholm: SBU; 2021 [cited 2023 Sep 20]. Available from: <https://www.sbu.se/sv/publikationer/sbus-upplysningstjanst/videomote-istallet-for-fysiskt-besok-i-primarvarden/>.
4. HTA-enheten CAMTÖ. Medicinsk bedömning och diagnostik av nytillkomna symtom via digitala vårdbesök, Rapport 2018:13 [Internet] Örebro: HTA-enheten CAMTÖ; 2018 [cited 2023 Sep 20]. Available from: <https://www.regionorebrolan.se/contentassets/5e54ce59043346deaf8094c5999e640a/rapporter-2018/2018.13-medicinsk-bedomning-och-diagnostik-av-nyttillkomna-symtom-via-digitala-vardbesok.pdf>.
5. Verran A, Uddin A, Court R, Taggart F, Sutcliffe P, Sturt J, et al. Effectiveness and impact of networked communication interventions in young people with mental health conditions: A rapid review. Digit Health. 2018;4:2055207618762209.
6. (NICE) NifHaCE. Disabled children and young people up to 25 with severe complex needs: integrated service delivery and organisation across health, social care and education [Internet] 2022 [cited 2023 Sep 20]. Available from: <https://www.nice.org.uk/guidance/ng213/resources/disabled-children-and-young-people-up-to-25-with-severe-complex-needs-integrated-service-delivery-and-organisation-across-health-social-care-and-education-pdf-66143773521349>.
7. Galvin E, Desselle S, Gavin B, Quigley E, Flear M, Kilbride K, et al. Patient and provider perspectives of the implementation of remote consultations for community-dwelling people with mental health conditions: A systematic mixed studies review. J Psychiatr Res. 2022;156:668-78.
8. Moeller AM, Christensen LF, Hansen JP, Andersen PT. Patients' acceptance of video consultations in the mental health services: A systematic review and synthesis of qualitative research. Digit Health. 2022;8:20552076221075148.
9. Fernandes LG, Devan H, Fioratti I, Kamper SJ, Williams CM, Saragiotto BT. At my own pace, space, and place: a systematic review of qualitative studies of enablers and barriers to telehealth interventions for people with chronic pain. Pain. 2022;163(2):e165-e81.
10. Christensen LF, Moller AM, Hansen JP, Nielsen CT, Gildberg FA. Patients' and providers' experiences with video consultations used in the treatment of older patients with unipolar depression: A systematic review. J Psychiatr Ment Health Nurs. 2020;27(3):258-71.
11. Filbay S, Bennell KL, Morello R, Smith L, Hinman RS, Lawford BJ. Exploring experiences with telehealth-delivered allied healthcare services for people with permanent and significant disabilities funded through a national insurance

scheme: a qualitative study examining challenges and suggestions to improve services. *Bmj Open*. 2022;12(9).

12. Selick A, Durbin J, Hamdani Y, Rayner J, Lunskey Y. Accessibility of Virtual Primary Care for Adults With Intellectual and Developmental Disabilities During the COVID-19 Pandemic: Qualitative Study. *Jmir Formative Research*. 2022;6(8).

13. Patel S, Akhtar A, Malins S, Wright N, Rowley E, Young E, et al. The Acceptability and Usability of Digital Health Interventions for Adults With Depression, Anxiety, and Somatoform Disorders: Qualitative Systematic Review and Meta-Synthesis. *J Med Internet Res*. 2020;22(7):e16228.

14. Villarreal-Zegarra D, Alarcon-Ruiz CA, Melendez-Torres GJ, Torres-Puente R, Navarro-Flores A, Cavero V, et al. Development of a Framework for the Implementation of Synchronous Digital Mental Health: Realist Synthesis of Systematic Reviews. *JMIR Ment Health*. 2022;9(3):e34760.

15. Ftouni R, AlJardali B, Hamdanieh M, Ftouni L, Salem N. Challenges of Telemedicine during the COVID-19 pandemic: a systematic review. *BMC Med Inform Decis Mak*. 2022;22(1):207.

16. Almathami HKY, Win KT, Vlahu-Gjorgievska E. Barriers and Facilitators That Influence Telemedicine-Based, Real-Time, Online Consultation at Patients' Homes: Systematic Literature Review. *J Med Internet Res*. 2020;22(2):e16407.

Appendix 1

Sökdokumentation / Search strategy

Rapporter

Sökning efter rapporter (bl a HTA-rapporter) genomfördes 29/5 till den 2/6 på följande webbsidor för:

SBU – Statens beredning för medicinsk och social utvärdering

CRD – Centre for reviews and dissemination

CADTH – Canadas Drug and Health Technology Agency

NICE – National Institute for Health and Care Excellence

InaHTA – International HTA database

Norge FHI – Folkhelseinstituttet

Google

Sökning i PubMed

PubMed via NLM 23-05-29		
	Search terms	Items found
	Patient, problem	
1	Disabled persons[MeSH] OR Mental disorders[MeSH] OR neurodevelopmental disorder*[Title/Abstract] OR disabled[Title/Abstract] OR disabilities[Title/Abstract] OR disability[Title/Abstract] OR autism[Title/Abstract] OR developmental disabilit*[Title/Abstract]	1 689 554
	Intervention	
2	Videoconferencing[MeSH] OR Telemedicine[MeSH] OR remote consultation[Title/Abstract] OR videoconferenc*[Title/Abstract] OR video visit*[Title/Abstract] OR virtual visit*[Title/Abstract] OR videotelemedicine[Title/Abstract] OR teleconsultation[Title/Abstract] OR video consultation[Title/Abstract] OR telehealth[Title/Abstract] OR telemedicine[Title/Abstract]	62 624
3	1 AND 2	5 367
4	Avgränsning: Systematic review, Eng	288

PubMed via NLM 23-05-29		
	Search terms	Items found
	Patient, problem	
1	Disabled persons[MeSH] OR Mental disorders[MeSH] OR neurodevelopmental disorder*[Title/Abstract] OR disabled[Title/Abstract] OR disabilities[Title/Abstract] OR disability[Title/Abstract] OR autism[Title/Abstract] OR developmental disabilit*[Title/Abstract]	1 689 554
	Intervention	
2	Videoconferencing[MeSH] OR Telemedicine[MeSH] OR remote consultation[Title/Abstract] OR videoconferenc*[Title/Abstract] OR video visit*[Title/Abstract] OR virtual visit*[Title/Abstract] OR videotelemedicine[Title/Abstract] OR teleconsultation[Title/Abstract] OR video consultation[Title/Abstract] OR telehealth[Title/Abstract] OR telemedicine[Title/Abstract]	62 624
3	1 AND 2	5 367
4	Avgränsning: Meta-synthesis, Eng	3

PubMed via NLM 23-05-31		
	Search terms	Items found
1	Videoconferencing[MeSH] OR Telemedicine[MeSH] OR remote consultation[Title/Abstract] OR videoconferenc*[Title/Abstract] OR video visit*[Title/Abstract] OR virtual visit*[Title/Abstract] OR videotelemedicine[Title/Abstract] OR teleconsultation[Title/Abstract] OR video consultation[Title/Abstract] OR telehealth[Title/Abstract] OR telemedicine[Title/Abstract]	62 680
2	barriers[Title/Abstract] OR facilitators[Title/Abstract] OR enablers[Title/Abstract] OR challenge*[Title/Abstract] OR limitation*[Title/Abstract]	1 461 149
3	1 AND 2	13 136
4	Avgränsning: Systematic review, Eng, 10 år	583

